

الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2)
اِقْرَاْ
وَرَبُّكَ
الْاَكْرَمُ (3)
اَلَّذى
عَلَّمَ
بِالْقَلَمِ (4)
عَلَّمَ
الْاِنْسَانَ مَالَمْ
يَعْلَمْ (5) "Yaratan Rabbinin adıyla oku. O, insanı pıhtılaşmış kandan yarattı. Oku, insana bilmediklerini belleten, kalemle (yazmayı) öğreten Rabbin, en böyök kerem sahibidir." (Alâk, 96/1-5) Bu ayetler, Kur'an-ı Kerim'in ilk nazil olan ayetleridir. Peygamberimiz Hira mağarasında iken nazil olmuşlardır. Peygamberimiz, kendisine peygamberlik verilmeden önce Mekke'de bulunan Nur dağındaki Hira mağarasına gider, orada gönlerce kalırdı. Buraya giderken azığına da beraberinde götörördö. Azığı bitince eve döner, azık alır ve tekrar mağaraya giderdi. Peygamberimiz bu mağaraya yalnızlıktan hoşlandığı için giderdi. Mağaradaki sessizlik, onun döşönmesine yardımcı olurdu. Peygamberimiz burada hem kendi varlığı hakkında hem de her çeşit değer ölçölerini yitirmiş olan sosyal yönden çok kötö durumda bulunan o gönkö toplumun, bu durumdan nasıl kurtulacağı hakkında döşönördö. İşte bir gön Peygamberimiz Hira mağarasında döşönceye daldığı sırada Cebrail (a.s) gelerek kendisine bu ayetleri getirmiş ve peygamber olarak görevlendirilmiş olduğunu möjdelemişti. (Buhari, Kitabı Bed'öl-Halk, 1; Möslim, İman, 73) Kur'an-ı Kerim'den ilk nazil olan bu möbarek âyetlerdir. Bunlar, Allah'ın biz kullarına ilk rahmeti ve ihsan ettiği ilk nimetidir. Bu âyetler "Oku" ile başlıyor ki, Allah'ın kullarına ilk emri budur. Âyet-i Kerîme'de okuma emredilirken neyin okunacağı belirtilmemiştir. Kişinin kendisi, içinde yaşadığı toplum, hatta insanlık için yararlı olacak bötön ilimlerin okunup öğrenilmesi bu emrin kapsamı içindedir. Ayrıca okumaya başlarken, Allah'ın adını anarak O'ndan yardım dileyerek başlanması emrediliyor. Besmele, her işimizin başında bir anahtar görevi görör. "Bismillahirrahmanirrahim" demeden, Allah'ın adını anmadan başlanılan herhangi bir işte başarıya erişilemeyeceği Peygamberimiz (s.a.s.) tarafından bildirilmiştir. (Feyzu'l-Kadir, 5/13) Okuyup öğrenmek gibi önemli bir işe başlarken Allah'ın adını anarak başlamamız özel olarak emrediliyor. Okur-yazar olmayan bir Peygambere inen ilk âyetlerde okumaktan ve kalemle yazmaktan söz ediliyor; "Rabbin insanoğluna kalemle yazmayı öğretmiştir." deniliyor. Kalem, o gön olduğu gibi bu gön de insan hayatında en etkili öğretim aracıdır. İlim Payelerin En Üstönödör: Allah Teâlâ Âdem (a.s)'ı bu özelliği ile meleklerle tercih ederek, yeryözönde halife tayin etmiştir. Konu ile ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: وَاِذْ
قَالَ
رَبُّكَ
لِلْمَلئِكَةِ اِنّى
جَاعِلٌ فِى
الْاَرْضِ

خَليفَةً
قَالُوا
اَتَجْعَلُ
فيهَا مَنْ
يُفْسِدُ
فيهَا
وَيَسْفِكُ
الدِّمَاءَ
وَنَحْنُ
نُسَبِّحُ
بِحَمْدِكَ
وَنُقَدِّسُ
لَكَ قَالَ
اِنّى
اَعْلَمُ
مَالَا
تَعْلَمُونَ (30)
30- Bir zamanlar Rabb'in meleklerle: "Ben yeryüzünde bir halife yaratacađım" demiřti.
(Melekler): "Orada bozgunculuk yapacak ve kan dökecek birisini mi yaratacaksın? Oysa biz seni överek tesbih ediyor ve seni takdis ediyoruz" dediler. (Rabb'in): "Ben sizin bilmediklerinizi bilirim." dedi.
وَعَلَّمَ
ادَمَ
الْاَسْمَاءَ
14; كُلَّهَا
ثُمَّ
عَرَضَهُمْ
عَلَى
الْمَلئِكَةِ
16; فَقَالَ
اَنْبِؤُنى
بِاَسْمَاءِ
هؤُلَاءِ
اِنْ
كُنْتُمْ
صَادِقينَ 31- Ve Âdem'e isimlerin hepsini öğretti, sonra onları meleklerle gösterip: "Haydi davanızda sadıksanız bana şunları isimleriyle haber verin." dedi.
قَالُوا
سُبْحَانَكَ
لَاعِلْمَ
لَنَا اِلَّا
مَاعَلَّمْتَ
14;نَا اِنَّكَ
اَنْتَ
الْعَليمُ
الْحَكيمُ (32) 32- Dediler ki:
"Yücesin sen (ya Rab!). Bizim, senin bize öğrettiğinden başka bir bilgimiz yoktur.

Şu phesiz sen bilensin, hak icir;msin". 1602;1614;1575;1604;1614;
1610;1614;1575;1575;1583;1614;1605;1615;
1575;1614;1606;1618;1576;1616;1574;1618;1607;1615;1605;16
18;
1576;1616;1575;1614;1587;1618;1605;1614;1575;1574;1616;16
07;1616;1605;1618; 1601;1614;1604;1614;1605;1617;1614;1575;
1575;1614;1606;1618;1576;1614;1575;1614;1607;1615;1605;16
18;
1576;1616;1575;1614;1587;1618;1605;1614;1575;1574;1616;16
07;1616;1605;1618; 1602;1614;1575;1604;1614;
1575;1614;1604;1614;1605;1618;
1575;1614;1602;1615;1604;1618;
1604;1614;1603;1615;1605;1618; 1575;1616;1606;1617;1609;
1575;1614;1593;1618;1604;1614;1605;1615;
1594;1614;1610;1618;1576;1614;
1575;1604;1587;1617;1614;1605;1608;1614;1575;1578;1616;
1608;1614;1575;1604;1618;1575;1614;1585;1618;1590;1616;
1608;1614;1575;1614;1593;1618;1604;1614;1605;1615;
1605;1614;1575;1578;1615;1576;1618;1583;1615;1608;1606;16
14;
1608;1614;1605;1614;1575;1603;1615;1606;1618;1578;1615;16
05;1618;
1578;1614;1603;1618;1578;1615;1605;1615;1608;1606;1614; (33)
33- (Allah): "Ey icir;dem, bunlara onları isimleriyle haber ver." dedi. Bu emir uuml;zerine
icir;dem onlara isimleriyle onları haber verince, (Allah): "Ben size, ben g uuml;klerin ve yerin
gayblarını bilirim, sizin a ccedil;ıkladığınızı da, i ccedil;inizde gizlediğinizi de bilirim" dememiş
miydiniz?" dedi. (Bakara, 2/30-33) G uuml;r uuml;l uuml;yor ki, Allah Te acir;l acir; Hz.
icir;dem'i halife olarak yaratmış ve durumu melekleri ile istişare eder gibi onlara bildirmiştir.
 Bilgi Bir Uuml;st uuml;nl uuml;k Sebebidir: Ccedil; uuml;nk uuml; Kur'an-ı Kerim'de:
1608;1614;1605;1614;1606;1618;
1610;1615;1572;1618;1578;1614;
1575;1604;1618;1581;1616;1603;1618;1605;1614;1577;1614;
1601;1614;1602;1614;1583;1618;
1575;1615;1608;1578;1616;1609;1614;
1582;1614;1610;1618;1585;1611;1575;
1603;1614;1579;1610;1585;1611;1575; "Kime hikmet verilmiş ise ona
cccedil;ok hayır verilmiş demektir" (Bakara, 2/269) buyurulmuştur. icir;yetteki hikmet, yararlı
olan bilgi demektir. İnsanlığa yararlı olan bilgi, ona sahip olan i ccedil;in elbette bir
uuml;st uuml;nl uuml;k vesilesidir. Allah Te acir;l acir; bilenlerle bilmeyenlerin aynı kefeye
konmasının doğru olmayacağını bildirmiş ve: 1602;1615;1604;1618;
1607;1614;1604;1618;
1610;1614;1587;1618;1578;1614;1608;1616;1609;
1575;1604;1617;1614;1584;1610;1606;1614;
1610;1614;1593;1618;1604;1614;1605;1615;1608;1606;1614;
1608;1614;1575;1604;1617;1614;1584;1610;1606;1614;
1604;1614;1575;1610;1614;1593;1618;1604;1614;1605;1615;16
08;1606;1614; 1575;1616;1606;1617;1614;1605;1614;1575;
1610;1614;1578;1614;1584;1614;1603;1617;1614;1585;1615;

اُولُوا
الْاَلْبَابِ "(Ey Muhammed) De ki: hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünür." (Zümer, 39/9) Peygamberimiz Her Vesile İle İlmin Üstünüğüne Dikkat Çekmiştir. Bir defasında Ebû Zer (r.a.)'a hitaben şöyle buyurmuştur: عَنْأبِي ذَرٍّ؛قَالَ: قَالَلِي رَسُولُاللّهِ: يَاأبَا ذَرٍّ!لَاَنْتَغْدُوفَتَعَلَّمَآيَةً مِنْكِتَابِاللّهِ،خَيْرٌ لَكَمِنْ أَنْتُصَلِّيَمِائَةَرَكْعَةٍ.وَلَاَنْتَغْدُوفَتَعَلَّمَبَاباً مِنَالْعِلْمِ،عُمِلَ بِهِأَوْ لَمْيُعْمَلْ،خَيْرٌ مِنْأَنْتُصَلِّىَأَلْفَرَكْعَةٍ. (219) (6047)- Ebu Zerr (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (a.s), bana dediler ki: "Ey Ebu Zerr! Senin evden çıkip Allah'ın kitabından bir ayet öğrenmen, senin için yüz rek'at namaz kılmandan daha hayırlıdır. Keza gidip ilimden bir bab (mevzu) öğrenmen -ki bu işle amel edilsin veya edilmesin- senin için bin rek'at namaz kılmandan daha hayırlıdır." (İbn Mâce, Mukaddime, 16) İlim Öğrenen Allah Yolundadır: Kesir İbn Kays (r.a.) anlatıyor: Ben Dımışk (Şam) Camii'nde Ebû'd-Derdâ'nın yanında otuyordum. Bir adam geldi ve: -Ey Ebû'd-Derdâ, Peygamberimizden rivayet ettiğini duyduğum bir hadis-i şerif için Medine-i Münevvere'den geldim, dedi. Ebû'd-Derdâ, geliş amacının bu olup olmadığını öğrenmek için ona: -Şam'a bir ticaret için gelmedin mi? diye sordu. Adam: -Hayır, öyle bir iş için gelmiş değilim, dedi. Ebû'd-Derdâ: -Hadis öğrenmekten başka bir iş için de mi gelmedin? diye sordu. Adam: -Hayır, (rivayet ettiğini duyduğum hadisi senden dinlemekten başka iş için gelmedim, dedi). Bunun üzerine Ebû'd-Derdâ:

سَمِعْتُ
رَسُولَ
اللَّهِ (صعم)
يَقُولُ ‏"‏
مَن.ْ سَل.َكَ
طَرِيقًا
يَطْلُبُ
فِيهِ
عِلْمًا
سَل.َكَ
الل.َّهُ بِهِ
طَرِيقًا
مِن.ْ طُرُقِ
الْجَنَّةِ
وَإِنَّ
الْ.مَلاَئِكَةَ لَتَضَعُ
أَجْنِحَتَهَا رِضًا
لِطَالِبِ
الْعِلْمِ
وَإ.ِنَّ
الْعَالِمَ
لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ
فِي
السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي
الأَرْضِ
وَا.لْحِيتَانُ فِي جَوْفِ
الْمَاءِ
وَإ.ِنَّ
فَضْلَ
الْعَالِمِ
عَل.َى
الْعَابِدِ
كَفَضْلِ
الْقَمَرِ
لَيْلَةَ
الْبَدْرِ
عَلَى
سَائِرِ
الْ.كَوَاكِبِ وَإِنَّ
الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ
الأَنْبِيَا

69;#1616; #1608;#1614;#1573;#1616;#1606;#1617;#1614;
#1575;#1604;#1571;#1614;#1606;#1618;#1576;#1616;#1610;#1614;#1575;#15
69;#1614; #1604;#1614;#1605;#1618;
#1610;#1615;#1608;#1614;#1585;#1617;#1616;#1579;#1615;#1608;#1575;
#1583;#1616;#1610;#1606;#1614;#1575;#1585;#1611;#1575;
#1608;#1614;#1604;#1575;#1614;
#1583;#1616;#1585;#1618;#1607;#1614;#1605;#1611;#1575;
#1608;#1614;#1585;#1617;#1614;#1579;#1615;#1608;#1575;
#1575;#1604;#1618;#1593;#1616;#1604;#1618;#1605;#1614;
#1601;#1614;#1605;#1614;#1606;#1618;
#1571;#1614;#1582;#1614;#1584;#1614;#1607;#1615;
#1571;#1614;#1582;#1614;#1584;#1614;
#1576;#1616;#1581;#1614;#1592;#1617;#1613;
#1608;#1614;#1575;#1601;#1616;#1585;#1613; ‏"‏ ‏.‏ sp;
Ebu'd-Derda (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (a.s)'in şöyle dediğini işittim: "Kim bir ilim
öğrenmek için bir yola sü|ûk ederse Allah onu cennete giden yollardan
birine dahil etmiş demektir. Melekler, ilim talibinden memnun olarak kanatlarını (üzerlerine)
koyarlar. Semâvat ve yerde olanlar ve hatta denizdeki balıklar âlim için istiğfar
ederler. Âlimin âbid üzerindeki üstünüğü dolunaylı gecede
kamerin diğer yıldızlara üstünüğü gibidir. Âlimler peygamberlerin
vârisleridir. Peygamberler, ne dinar ne dirhem miras bırakırlar, ama ilim miras bırakırlar. Kim
de ilim elde ederse, bol bir nasib elde etmiştir." [Ebu Dâvud, İlm 1, (3641); Tirmizî, İlm
19, (2683); İbnu Mâce, Mukaddime 17, (223).] Hadis-i şeriften şu hususlar
öğrenilmektedir: a) İlim öğrenmek için harcanan çaba, Allah yolunda
harcanmış bir çabadır ve insanı cennete götürür. Daha açık bir
ifade ile ilim yolu cennet yoludur ve ne gözel bir yoldur. Bu yola giren kimseye melekler
yardımcı olur. Yalnız melekler değil, yerde ve göktekiler bu öğrenciye dua eder,
Allah'ın onu bağışlamasını dilerler. b) Çoğu zaman tartışılan bir soruya da cevap
verilmektedir. Soru şu: "İnsan ilimle mi meşgul olmalı, yoksa nafile ibadete mi ağırlık vermeli?
Bunlardan hangisi ilim mi nafile ibadet mi Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olur? İşte tartışılan bu
soruya şu cevap verilmektedir: Alim, ile âbid arasında ay ile yıldızlar arasındaki fark vardır.
Çünkü bilgin bilgisi ile çevresini aydınlatır ve içinde yaşadığı
topluma hatta bütün insanlara ışık tutar, yol gösterir. Abid ise her ne kadar
yaptığı nafile ibadetler övülmeye değer ise de başkalarına bir yararı olmaz. İbadeti
ancak kendisine yarar sağlar. İlimi tercih eden ise öyle değil, o öğrendiği bilgi ile hem
kendisine hem de çevresine yararlı olur. Bakınız Peygamberimiz ne buyuruyor:
#1608;#1593;#1606; #1587;#1607;#1604; #1576;#1606; #1587;#1593;#1583;
)#1585;#1593;(#1602;#1575;#1604;: #1602;#1614;#1575;#1604;#1614;
#1585;#1614;#1587;#1615;#1608;#1604;#1615;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1607;#1616;:
#1608;#1614;#1575;#1604;#1604;#1617;#1607;#1616;
#1604;#1614;#1575;#1614;#1606;#1618;
#1610;#1615;#1607;#1618;#1583;#1614;#1609;
#1576;#1616;#1607;#1615;#1583;#1614;#1575;#1603;#1614;
#1585;#1614;#1580;#1615;#1604;#1612;
#1608;#1614;#1575;#1581;#1616;#1583;#1612;
#1582;#1614;#1610;#1618;#1585;#1612; #1604;#1614;#1603;#1614;
#1605;#1616;#1606;#1618; #1581;#1615;#1605;#1618;#1585;#1616;

النَّعَمِ. (4119)- Sehl İbnu Sa'd (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (a.s) buyurdular ki: "Vallahi, senin hidayetle bir tek kişiye hidayet verilmesi, senin için kıymetli develerden müteşekkil sürülerden daha hayırlıdır." [Ebu Dâvud, İlm 10, (3661); Buhârî, Ashabu'n-Nebi 9; Müslim, Fedâilu'l-Ashâb 34, (2046).] c) Âlimlerin, peygamberlerin varisleri olduğu da müjdelenmektedir. Şüphesiz öyledir. Çünkü peygamberler ilimden başka miras olarak bir şey bırakmamışlardır. Alimler de ilim öğrenme yolunu seçmeyle peygamberlerin varisleri olmak gibi bir şerefi kazanmış oluyorlar. Peygamberimizin arkadaşlarından Ebû Hureyre (r.a.), hemen hemen peygamberimizden hiç ayrılmayan bir sahabi idi. O, peygamberimizle bulunduğu sürece, ilim öğrenir, peygamberimizin sözlerine dikkat ederek onları ezberledi. Bu sahabi, bir gün Medine'de sokağa çıktı. Halk sokakta dolaşıyordu. Onlara şöyile seslendi: -Peygamberimizin mirası bölüşülüyor, siz ise burada vakit geçiriyorsunuz, gidip o mirastan payınızı alsanız ya? deyince, halk: -Nerede bölüşülüyor? diye sorarlar. Ebû Hureyre (r.a.): -Mescidde bölüşülüyor, diye cevap verir. Halk koşarak mescide gider, sonra geri dönerler. Ebû Hureyre (r.a.) onların geri geldiklerini görünce, sorar: -Ne oldu? Onlar cevap verir: -Biz mescide gittik, ama sizin söylediğiniz gibi orada taksim edilen herhangi bir şey görmedik, derler. Ebû Hureyre tekrar sorar: - Siz mescidde hiç kimse görmediniz mi? Der. Onlar: - Evet, bazı kimseler gördük, bir kısmı namaz kılıyor, bir kısmı Kur'an okuyor, bir kısmı da helâl ve haram gibi konuları tartışıyordu, derler. Bunun üzerine Ebû Hureyre (r.a.): -Yazıklar olsun size, işte o, peygamberin mirasıdır, der. (Mecmeu'z-Zevâicirc;d ve Menbeu'l-Fevâicirc;d, c.1, s.123-124) Evet, alim yaşadığı sürece çevresini aydınlatarak, bu tavrı ile Allah'ın rızasını kazanacağı gibi, yetiştirdiği öğrenciler ve bıraktığı yazılı eserlerle öldükten sonra da amel defterinin kapanmamasını sağlar. Ebû Hüreyre (r.a.) Peygamberimizin şöyile buyurduğunu nakletmiştir: عَنْأَبِيهُرَيْرَةَ،قَالَقَالَرَسُولُاللَّهِصعمإِنَّمِمَّايَلْحَقُالْمُؤْمِنَمِنْعَمَلِهِوَحَسَنَاتِهِبَعْدَمَوْتِهِعِلْمًاعَلَّمَهُوَنَشَرَهُوَوَلَدًاصَالِحًاتَرَكَهُوَمُصْحَفًا

وَرَّثَهُ
أَوْ
مَسْجِدًا
بَنَاهُ أَوْ
بَيْتًا
لاِبْنِ
السَّبِيلِ
بَنَاهُ أَوْ
نَهْرًا
أَجْرَاهُ
أَوْ
صَدَقَةً
أَخْرَجَهَا
مِنْ مَالِهِ
فِي
صِحَّتِهِ
وَحَيَاتِهِ
يَلْحَقُهُ
مِنْ بَعْدِ
مَوْتِهِ هِ هِ
"Mümin, ölümünden sonra hayatta iken öğrettiği ve yayınladığı
ilimden, geride bıraktığı iyi evlattan, miras olarak bıraktığı mashaftan, yaptırdığı mescidden,
yolcular için inşa ettiği misafir evinden, akıttığı sudan, sağlıklı iken malından çıkardığı
sadakadan kendisine sevap ulaşır." (İbn Mâce, Mukaddime, 20, (249)) İnsan
kazançları arasında en çok övmeye değer olanı ilim olduğu için,
Allah Teâlâ alimlerin derecelerini yükselteceğini bildirmiş ve:
يَا اَيُّهَا
الَّذينَ
امَنُوا
اِذَا قيلَ
لَكُمْ
تَفَسَّحُوا
فِى
الْمَجَالِسِ
فَافْسَحُوا
يَفْسَحِ
اللّهُ
لَكُمْ
وَاِذَا قيلَ
انْشُزُوا
فَانْشُزُوا
يَرْفَعِ
اللّهُ
الَّذينَ
امَنُوا
مِنْكُمْ
وَالَّذينَ
اُوتُوا

الْعِلْمَ
دَرَجَاتٍ
وَاللّهُ
بِمَا
تَعْمَلُونَ
خَبيرٌ "Ey inananlar! Toplantılarda size
‘’yer açin’’ denince, yer açin ki, Allah da size genişlik
versin. ‘’Kalkın’’ denildiği zaman da hemen kalkın ki,
Allah, içinizden inanmış olanları ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseletsin.
Allah yaptıklarınızdan haberdardır." (Mücadele, 58/11) Bu âyet, ilmin fazileti ve alimin
üstünliüğü hakkında açik bir delildir. İlim tahsil eden kimsenin
derecesini Allah Teâlâ'nın yükseleteceği bildiriliyor. Allah Teâlâ
Peygamberimize şöyle emrediyor: وَقُلْ
رَبِّ زِدْنى
عِلْمًا "(Ey Muhammed) de ki: Rabbim,
benim ilmimi artır. (Tâhâ, 20/114) Peygamberimiz de bu emre uyarak: ‏"‏
اللَّهُمَّ
اَنْفَعْنِي
بِمَا
عَلَّمْتَنِي
وَعَلِّمْنِي
مَا
يَنْفَعُنِي
وَزِدْنِي
عِلْمًا
وَالْحَمْدُ
لِلَّهِ
عَلَى كُلِّ
حَالٍ ‏"‏ "Allah'ım, bana öğrettiğin ilimden beni
yararlandır, yararlı olacak ilmi bana öğret. İlmimi artır. Her hal üzere Allah'a hamd
olsun." (İbn Mâce, Mukaddime, 23, (259)) diye dua etmiştir. Peygamberimiz, Allah'ın
kendisine verdiği ilimden yararlandırılmasını istiyor. Başka bir duasında da kendisine
 faydalı olmayan ilimden de Allah'a sığınıyor. İnsan Niçin İlim Öğrenir? İnsan,
öğrendiğini hayata geçirmek ve başkalarına da öğretmek, faydalı olmak
için ilim tahsil eder. Bu düşünce ile ilim tahsil edilmelidir. Böyle ilim tahsil
 edilirken ömrü vefa etmeyip ölen kimselerle ilgili olarak Peygamberimiz şu
 müjdeyi veriyor: وعن ابن
عباس قال قال
رسول الله
(صعم) مَنْ
جَاءَهُ
أَجَلُهُ
وَهُوَ
يَطْلُبُ
الْعِلْمَ
لَقِيَ اللهَ
وَلمَ

ْيَكُنْ
بَيْنَهُ
وَبَيْنَ
النَّبِييِّ
06;َ إِلَّا
دَرَجَةَ
النُّبُوَّة
16; (رواه
الطبراني في
الأوسط) "İlim tahsil ederken eceli gelip ölen
kimse, kendisi ile peygamberler arasında ancak bir derece, peygamberlik derecesi olduğu halde
Allah'a kavuşur." (Mecmeu'z-Zevâîd ve Menbeu'l-Fevâîd, c.1, s.123) İlim
sahiplerinin diğer insanlara göre derecelerinin bu kadar üstün olmasının sebebi
nedir? Denecek olursa, bu sorunun cevabını da Kur'an-ı Kerim'den öğrenelim.
اِنَّمَا
يَخْشَى
اللّهَ مِنْ
عِبَادِهِ
الْعُلَمؤُا
"Kulları içerisinde ancak alimler (gereğince) Allah'tan korkar." (Fatır, 35/28)
Çünkü alimler Allah Teâlâ'yı daha iyi tanır ve O'nun peygamberleri
aracılığı ile insanlara gönderdiği mesajları daha iyi kavrar. Nitekim Kur'an’da:
وَتِلْكَ
الْاَمْثَال
15; نَضْرِبُهَا
لِلنَّاسِ
وَمَا
يَعْقِلُهَا
اِلَّاالْعَ
75;لِمُونَ "İşte biz, bu temsilleri insanlar
için getiriyoruz, fakat onları ancak bilgi sahibi olanlar düşünüp anlayabilir."
(Ankebût, 29/43) buyurulmuştur. Peygamberimiz iki şeyin gıpta edilmeye değer
olduğunu bildiriyor. قَالَ
رَسُولُ
اللَّهِ
صَلَّى
اللَّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ
لَا حَسَدَ
إِلَّا فِي
اثْنَتَيْنِ
رَجُلٌ
آتَاهُ
اللَّهُ
مَالًا
فَسُلِّطَ
عَلَى

هَلَكَتِهِ
فِي الْحَقِّ
وَآخَرُ
آتَاهُ
اللَّهُ
حِكْمَةً
فَهُوَ
يَقْضِي
بِهَا
وَيُعَلِّمُ
07;َا Bunlardan biri, Allah'ın kendisine mal verip de, o malı Allah yolunda
harcamaya muvaffak kıldığı kimse. Diğeri de kendisine hikmet (ilim) verip de, o ilim gereğince
hükmetmesini ve başkasına da o ilmi öğretmesini nasip ettiği kimse.
(Buhârî, İlim, 15) Demek ki, insan, öğrendiği ilmin gereğini yapacak ve onu
başkalarına da öğretecek, böyle yapan kimseye gıpta edilir. Öğrendiği ilim ile
amel etmeyen ve onu başkalarına da öğretmeyen kimseyi Peygamberimiz (s.a.s.) düz
ve kaypak bir toprağa benzetiyor. Üzerine yağın yağmurunu emmediği ve üstünde
de tutmadığı için, ne kendisi yağın yağmurdan yararlanıyor ne de başkalarına yararlı
oluyor. Okuma yazma, bilgi edinme, edindiği bilgiden yararlanma ve başkalarını da
yararlandırma hakkında hadis kitaplarında pek çok rivayetler vardır. Bilgi insana hem
dünyada ve hem de ahirette faydalıdır. Bilgisiz Yapılan İbadet Bile Makbul Değildir: Bunun
için Peygamberimiz (s.a.s.): قَالَ
رَسُولُ
اللَّهِ
صَلَّى
اللَّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ
طَلَبُ
الْعِلْمِ
فَرِيضَةٌ
عَلَى كُلِّ
مُسْلِمٍ "İlim öğrenmek
her müslümana farzdır." (İbn Mâce, Mukaddime, 17, 220) buyurmuştur.
Çünkü yeterli dinî bilgimiz olmazsa ibadetlerimizi kusursuz yapamayız. Bu
da ahiretteki derecemizi etkiler. Yeterli ve sağlıklı dini bilgimizin olmaması, hem ibadetlerimizi
eksiksiz yapmamıza hem de bazı kimselerin şahsi çıklarları için bizi
kullanmalarına sebep olur. Zaman zaman bunun önekleri basına yansımakta ve bunları
izlemekten rahatsız olmaktayız. Halbuki Peygamberimiz tedavi olmamızı tavsiye
ediyor. Bunun için hastalandığımızda doktora baş vurmamız, hastaneye gidip muayene ve
tedavi olmamız gerekiyor. Biz bunu yapmaz da bazı kimselere gidip muska yazdıracak olursak,
işte bunlara imkan ve zemin hazırlamış oluruz. Kıyamet Günü Allah Teâlâ
İlim Sahiplerine İltifat Buyuracaktır: Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "Allah kıyamet
günü kulları diriltir. Sonra alimleri ayırır ve onlara şöyle hitap eder: Ey alimler
topluluğu, ben ilmi, size azap etmek için vermedim, sizi bağışladım, cennete giriniz.' "
(Mecmeu'z-Zevâîd ve Menbeu'l-Fevâîd, c.1, s.126)
Görülüyor ki, dinimiz okumaya ve bilgi sahibi olmaya büyük
önem vermiştir. Bilindiği üzere, İslâm'da ilk savaş, Bedir savaşıdır. Bu savaşı

müslümanlar kazanmıştır. Bu savaşta esirler de alınmıştır. Peygamberimiz arkadaşlarına danıştıktan sonra, esirlerin fidye karşılığında serbest bırakılmalarını emretmiştir. Ancak fidye verecek durumda olmayanlardan her birinin on müslüman çocuğa okuma- yazma öğretmeleri halinde onların da serbest kalacağını bildirmiştir. (İslâm Tarihi, Asrı Saadet, İstanbul, 1921, c. 1, s. 346) Zeyd b. Sabit (r.a), bu şekilde okuma-yazma öğrenenlerdendir. Bu olay, Peygamberimizin okuma-yazmaya ne kadar önem verdiği ni göstermektedir. Peygamberimizin şu sözü de bunu teyid etmektedir:

عَنْ أَبِي
هُرَيْرَةَ
قَالَ قَالَ
رَسُولُ
اللَّهِ
صَلَّى
اللَّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ
الْكَلِمَةُ
الْحِكْمَةُ
ضَالَّةُ
الْمُؤْمِنِ
فَحَيْثُ
وَجَدَهَا
فَهُوَ
أَحَقُّ
بِهَا "Hikmet ve ilim müminin yitik malıdır, onu nerede bulursa alır." (Tirmizî, İlim, 19) Peygamberimizin bizzat uygulaması ve bu hadisi , ilim öğrenmek için yer, zaman, yaş ve cinsiyetin önemli olmadığını göstermektedir. Bugünkü teknolojinin, ilmin ürünü olduğunda şüphe yoktur. Dinimizin ilim tahsil etmeye neden bu kadar önem verdiği daha iyi anlaşılmaktadır. Müslümanlar, ilmin her çeşit ürününden yararlanırken ilimle meşgul olmamaları düşünülebilir mi? Kur'an-ı Kerim, düşmanlarımıza karşı gücümüzün yettiği kadar kuvvet hazırlamamızı emrediyor. Teknik ilerledikçe kuvvet de değişiyor. Kur'an-ı Kerim indiği zaman savaşlarda etkili olan, kılıç, ok gibi silahlardı. Ama Kur'an bunları hazırlayın demiyor, kuvvet hazırlayın diyor. Kuvvetin ne olduğu Peygamberimize sorulduğunda, O: "Kuvvet atmaktır" buyurmuş ve bunu üccedil; defa tekrarlamıştır. O halde bulunduğumuz asırda en etkili silah hangisi ise onu hazırlamamızın gerektiği bildiriliyor. Bu da ancak bilgi ile mümkündür. Atalarımız dini ilimlere olduğu kadar müsbet ilimlere de önem vermişlerdir. Çünkü Kur'an sadece dini ilimleri değil, diğer ilimleri de tavsiye etmiştir. Kur'an-ı Kerim, yer ve gökler ve bunlardaki yaratılış inceliklerinden söz ediyor ve bu konularda düşünmemizi istiyor. Bu konularda düşünmek, ancak diğer ilimlere âşina olmakla mümkündür. Dinimiz ve dünyamız için gerekli olan bilgileri öğrenmeli, bu konuda çocuklarımızı yetiştirmeliyiz. Atalarımız öyle yapmışlardı. Sadece dinî ilimlerde değil, diğer ilimlerde de zamanlarına göre ileri gitmiş; müsbet ilimlerin temellerini atmışlardı. Bizler de onlar gibi dinimizin emir ve tavsiyelerine kulak vererek, yavrularımızın iyi yetişmelerine özen göstermeli bir takım zararlı akımlarla ilgilenmelerine imkan vermemeliyiz. Onlara mal bırakmak yerine, malımızı, onların bilgi sahibi olmaları için harcamalıyız. Bakınız Hz.Ali ne güzel söylüyor: "İlim

maldan hayırlıdır. ¸malı sen koruyacaksın, halbuki ilim seni korur. İlim hâkim, mal mahkumdur. Mal harcamakla azalır, ilim harcamakla ¸oğalır." (İhyau Ulûmi'd-Dîn, İstanbul, 1312, c. 1, s.7.) Peygamberimiz (s.a.v) buyuruyor ki: عن أبي بكرة قال سمعت النبي (صعم) يَقُولُ أَغْدِ عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمً 75; أَوْ مُسْتَمِعًا أَوْ مُحِبًّا وَلا تَكُنْ الخْاَمِسَة 14; فَتَهْلِكُ "Ya öğreten, ya öğrenen, ya dinleyen, ya da ilmi seven ol. Fakat beşincisi olma (yani bunların dışında kalma) helâk olursun." (Mecmeu'z-Zevâîd ve Menbeu'l-Fevâid, c. 1, s. 122.) Efendimiz (s.a.v) İlim İ¸in Toplananları Müjdeliyor: وعن أبى هريرة (رع). أنَّ رسولَ اللّه قالَ: مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ في بيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللّهِ تعالى يَتْلُونَ كِتَابَ اللّهِ وَيَتَدَارَ 87;ُونَهُ بَيْنَهُمْ إلاَّ نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَة 15;، وَغَشِيَتْه 15;مُ الرَّحْمَةُ 48; وَحَفّتْهُم 15; الْمَلاَئِك

14;#1577;#1615;#1548;
#1608;#1614;#1584;#1614;#1603;#1614;#1585;#1614;#1607;#1615;#1605;#1615; #1575;#1604;#1604;#1617;#1607;#1615;
#1601;#1616;#1610;#1605;#1614;#1606;#1618;
#1593;#1616;#1606;#1618;#1583;#1614;#1607;#1615;.
#1571;#1582;#1585;#1580;#1607; #1571;#1576;#1608;
#1583;#1575;#1608;#1583; (413)- Ebu Hüreyre (r.a) anlatıyor: Resûlullah (a.s) buyurdular ki: "Bir grup, Kitâbullah'ı okuyup ondan ders almak üzere Allah'ın evlerinden birinde bir araya gelecek olsalar, mutlaka üzerlerine sekinet iner ve onları Allah'ın rahmeti bürür. Melekler de kanatlarıyla sararlar. Allah, onları, yanında bulunan yüce cemaatte anar" (Ebû Dâvud, Salât 349, 1455. H.; Tirmizî., Kırâ'at 3, 2946 H.; Müslim, Zikir 38, 2699 H; İbnu Mâce, Mukaddime 17, 225. H.)
 Bu vaaz, Lütfi Şentürk, Diyanet. Aylık Dergi, Sayı 117‘den iktibas edilerek hazırlandı.

[islam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)